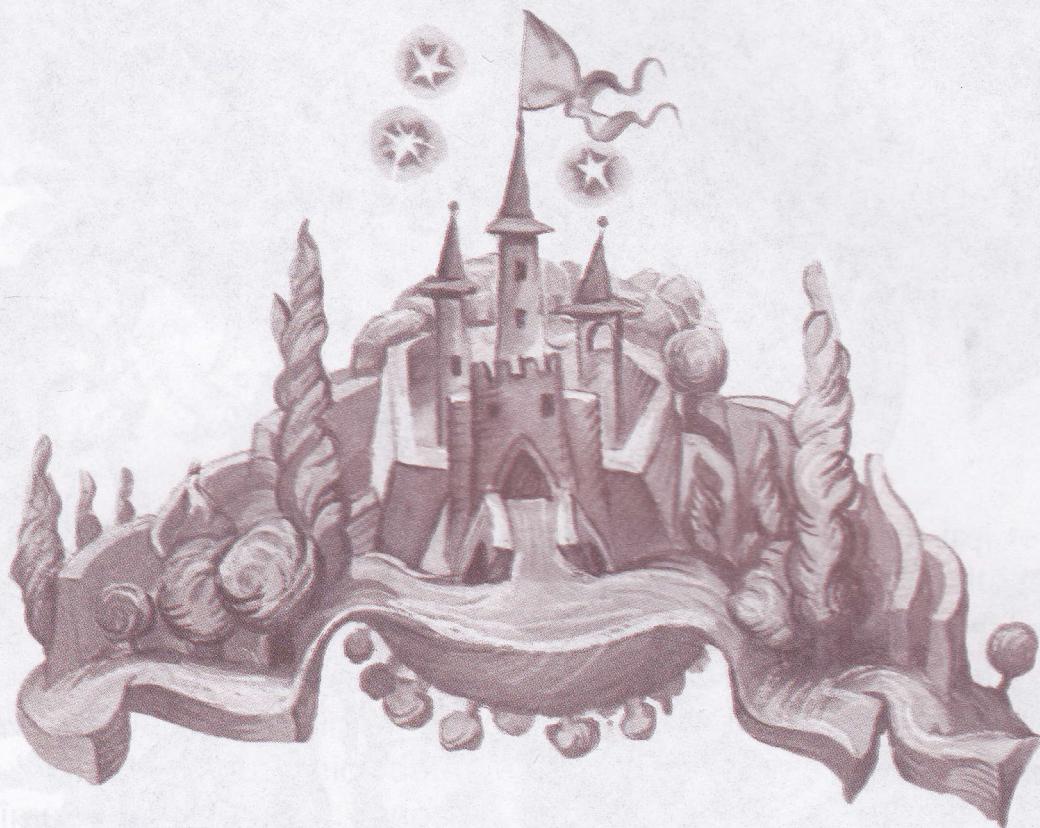

HARAP-ALB

Ion CREANGĂ

HARAP-ALB

Illustrații:
FILIMON HAMURARU

SILVIUS LIBRIS

Amu cică era odată într-o țară un crai, care avea trei feciori. Şi craiul acela mai avea un frate mai mare, care era împărat într-o altă țară, mai depărtată. Şi împăratul, fratele craiului, se numea Verde-împărat; şi împăratul Verde nu avea feciori, ci numai fete. Mulţi ani trecuse la mijloc de când aceşti fraţi nu mai avură prilej a se întâlni amândoi. Iară verii, adică feciorii craiului şi fetele împăratului, nu se văzuse niciodată de când erau ei. Şi aşa veni împrejurarea de nici împăratul Verde nu cunoştea nepoţii săi, nici craiul nepoatele sale: pentru că țara, în care împărăteau fratele cel mai mare, era tocmai la o margine a pământului, şi crăia istuilalt la o altă margine. Şi apoi, pe vremile acelea, mai toate țările erau bântuite de războaie grozave, drumurile pe ape şi pe uscat erau puţin cunoscute şi foarte încurcate şi de aceea nu se putea călători aşa de uşor şi fără primejdii ca în ziua de astăzi. Şi cine apuca a se duce pe atunci într-o parte a lumii, adeseori dus rămânea până la moarte.

Dar ia să nu ne depărtăm cu vorba şi să încep a depăna firul poveştii.

Amu cică împăratul acela, aproape de bătrâneţe, căzând la zăcare, a scris către frăţane-său craiului, să-i trimîtă grabnic pe cel mai vrednic dintre nepoţi, ca să-l lase împărat în locul său după moartea sa. Craiul, primind carteau, îndată chemă tustrei feciorii înaintea sa şi le zise:

— Iaca ce-mi scrie frate-meu şi moşul vostru. Care dintre voi se simte

destoinic o m... a împărăți peste o țară aşa de mare și bogată ca aceea, are voie din partea mea să se ducă, ca să împlinească voința cea mai de pe urmă a moșului vostru.

Atunci feciorul cel mai mare ia îndrăzneală și zice:

— Tată, eu cred că mie mi se cuvine această cinste, pentru că sunt cel mai mare dintre frați, de aceea te rog să-mi dai bani de cheltuială, straie de primeneală, arme și cal de călărie, ca să și pornesc, fără zăbavă.

— Bine, dragul tatei, dacă te bizuiești că-i putea răzbate până acolo și crezi că ești în stare a cârmui și pe alții, alege-ți un cal din herghelie, care-i vrea tu, ia-ți bani cât ți-or trebui, haine care ți-or plăcea, arme care-i crede că-ți vin la socoteală și mergi cu bine, fătul meu.

Atunci feciorul craiului își ia cele trebuitoare, sărută mâna tătâne-său, primind carte de la dânsul către împăratul, zice *rămas bun* fraților săi și apoi încalecă și pornește cu bucurie spre împărătie.

Craiul însă, vrând să-l ispiteză, tace molcum și, pe inserate, se îmbracă pe ascuns într-o piele de urs, apoi încalecă pe cal, ieșe înaintea fecioru-său pe altă cale și se bagă sub un pod. Și când să treacă fiu-său pe acolo, numai iaca la capătul podului îl și întâmpină un urs mornăind. Atunci calul fiului de crai începe a sări în două picioare, forăind, și cât pe ce să izbească pe stăpânu-său. Și fiul craiului, nemaiputând struni calul și neîndrăznind a mai merge înainte, se întoarnă rușinat înapoi la tatu-său. Până să ajungă el, craiul pe de altă parte și ajunsese acasă, dăduse drumul calului, îndosise pielea cea de urs și aștepta acum să vină fecioru-său. Și numai iaca îl și vede venind repede, dar nu aşa după cum se dusesese.

— Da' ce-ai uitat, dragul tatei, de te-ai întors înapoi? zise craiul cu mirare. Aista nu-i semn bun, după cât știu eu.

— De uitat, n-am uitat nimica, tată, dar ia, prin dreptul unui pod, mi-a ieșit înainte un urs grozav, care m-a vârât în toți sperietii. Și cu mare ce scăpând din labele lui, am găsit cu cale să mă întorc la d-oa acasă decât să fiu prada fiarelor sălbatrice. Și de-acum înainte, ducă-se, din partea mea, cine știe, că mie unuia nu-mi trebuie nici împărătie, nici nimica; doar n-am a trăi cât lumea, ca să moștenesc pământul.

— Despre aceasta bine ai chitit-o, dragul tatei. Se vede lucru că nici tu nu ești de împărat, nici împărăția pentru tine; și decât să încurci numai aşa lumea, mai bine să șezi departe, cum zici, căci, mila Domnului: *Lac de-ar fi, broaște sunt destule*. Numai aş vrea să știu, cum rămâne cu moșu-tău. Așa-i că ne-am încurcat în slăbiciune?

— Tată, zise atunci feciorul cel mijlociu, să mă duc eu, dacă vrei.

— Ai toată voia de la mine, fătul meu, dar mare lucru să fie de nu și s-ortăia și tie cărările. Mai știi păcatul, poate să-ți iasă înainte vreun iepure, ceva... și popâc! m-oi trezi cu tine acasă, ca și cu frate-tău, și-apoi atunci rușinea ta n-a fi proastă. Dar dă, cearcă și tu, să vezi cum ți-a sluji norocul. Vorba ceea: *Fiecare pentru sine, croitor de pâine*. De-i izbuti, bine-de-bine, iară de nu, au mai pătit și alți voinici ca tine...

Atunci feciorul cel mijlociu, pregătindu-și cele trebuitoare și primind și el carte din mâna tată-său către împăratul, își ia ziua bună de la frați, și a doua zi pornește și el. Și merge, și merge, până se înnoptea bine. Și când prin dreptul podului, numai iaca și ursul: mor! mor! mor! Calul fiului de crai începe atunci a forăi, a sări în două picioare și a da înapoi. Și fiul craiului, văzând că nu-i lucru de șagă, se lasă și el de împărătie și, cu rușinea lui, se întoarce înapoi la tată-său acasă. Craiul, cum îl vede, zice:

— Ei, dragul tatei, aşa-i că s-a împlinit vorba ceea: *Apără-mă de găini, că de câini nu mă tem*.

— Ce fel de vorbă-i asta, tată?! zise fiu-său rușinat; la d-o urșii se cheamă găini? Ba, ia acum cred eu, frățâne-meu, că aşa urs oștirea întreagă este în stare să o zdrumice... Încă mă mir cum am scăpat cu viață; lehamite și

